

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS PUNASOTKAN METSÄSTYKSEN KIELTÄMISESTÄ METSÄSTYSVUOSINA 2021–2024

Pääasiallinen sisältö

Punasotkan (*Aythya ferina*) Suomessa pesivän kannan pitkäaikainen kehityssuunta on vuodesta 1986 lähtien tehtyjen vesilintulaskentojen perusteella jyrkästi laskeva. Punasotka on kansainvälisesti luokiteltu vaarantuneeksi voimakkaan taantumisen vuoksi. Kansallisesti punasotka on luokiteltu äärimmäisen uhanalaiseksi. Suomessa pesivän punasotkakannan suojelemiseksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kiellettäisiin punasotkan metsästys kokonaan kolmen vuoden määräajaksi.

Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on tämän asetuksen avulla varmistaa, että punasotkakantaa ei vaaranneta ja metsästyksen säätely noudattaa kestävästä käytöstä peräytyä, ottaen huomioon punasotkan Koillis- ja Luoteis-Euroopan populaation voimakas väheneminen. Metsästyksen kieltämisellä määräajaksi on tarkoituksena estää Suomen pesimäkantaan kohdistuvaa metsästyspaine kannan vähenemisen pysäyttämiseksi.

Suomessa pesivä punasotkakanta on pieni, taantunut voimakkaasti ja sen sukupuolijakauma on voimakkaan koirasvoittainen. Punasotkan taantumisen taustalla on todennäköisesti ensisijaisesti elinympäristömuutokset, metsästyspaineen muutokset muuttoreitin varrella eri valtioissa ja lisääntynyt saalistus. Lajin tilaa parantavien toimenpiteiden eli laaja-alaisen saalistuksen vähentämisen ja merkittävien elinympäristökunnostusten käynnistyminen riittävän suuressa mittakaavassa on nopealla aikataululla epätodennäköistä ja toimenpiteiden vaikuttavuus vie pitkän aikaa. Punasotkan metsästyksen jatkamiselle Suomessa ei tällä hetkellä ole perusteita.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (712/2018) punasotkan metsästys on ollut jo aiemmin kielletty kokonaan vuodesta 2018 lähtien. Punasotkan metsästys esitetään kiellettäväksi metsästyslain (615/1993) 38 §:n mukaisella asetuksella 3 vuodeksi (1.8.2021-31.7.2024).

1 Nykytila

Punasotkakannan tila ja lajin metsästys

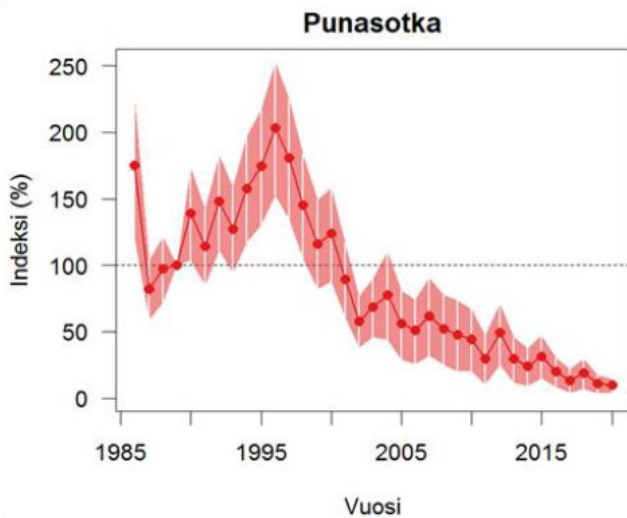
Punasotka on kansainvälisesti luokiteltu vaarantuneeksi voimakkaan taantumisen vuoksi¹. Koillis- ja Luoteis-Euroopassa esiintyvän kannan arvioidaan olevan 200 000 yksilöä². Kansallisesti punasotka on luokiteltu äärimmäisen uhanalaiseksi³. Suomessa pesivä punasotkakanta on pieni, taantunut voimakkaasti ja sen sukupuolijakauma on voimakkaan koirasvoittainen. EU:n lintudirektiivin vuosien 2013-2018 raportissa Suomen pesimäkannaksi arvioitiin vain 600 – 750 paria.⁴

¹ BirdLife International. 2017. *Aythya ferina* (amended version of 2016 assessment). The IUCN Red List of Threatened Species 2017: e.T22680358A110610804. Viitattu 6.8.2018. <http://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2017-1.RLTS.T22680358A110610804.en>.

² 7th Edition of the Conservation Status Report (CSR7) of AEWA. https://www.unep-aewa.org/sites/default/files/document/aewa_mop7_14_CSR7_with_annexes_en_corr1_0.pdf

³ Lehikoinen, A., Jukarainen, A., Mikkola-Roos, M., Below, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rintala, J., Rusanen, P., Sirkiä, P., Tiainen J. & Valkama, J. 2019. Linnut. 2019: Julk.: Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. S. 263-312. www.ymparisto.fi/punainenlista

⁴ https://nature-art12.eionet.europa.eu/article12/summary?period=3&subject=Aythya+ferina&reported_name=

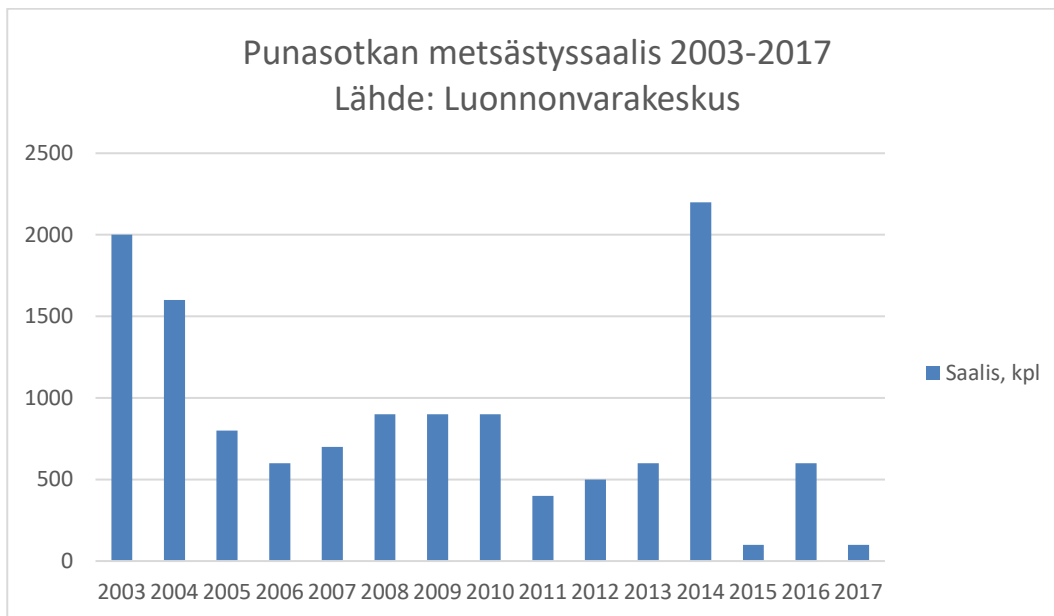

Luonnonvarakeskuksen ja Luonnontieteellisen keskuksen vuodesta 1986 vuodesta lähtien tehtyjen vesilintulaskentojen mukaan punasotkakannan pitkäaikaisuuntaus on jyrkästi laskeva⁵.

Kuva 1. Punasotkan parimäärien suhteellinen muutos (indeksi) vuosina 1986–2020. Pesivän parimäärän indeksissä vuosi 1989 saa arvon 100, johon muita vuosia voi verrata. Indeksi on laskettu TRIM-tilasto-ohjelmalla. Lähde: Luonnonvarakeskus https://www.luke.fi/wp-content/uploads/2020/08/Muut_lajit_lapasorsa_jne.pdf

Luonnonvarakeskuksen saalistilaston mukaan metsästyssaalis vuosina 2010–2017 on vaihdellut 100 - 2 200 välillä, keskiarvon ollessa 675 yksilöä⁶. Sen jälkeen lajin metsästyksen kieltettiin kokonaan maa- ja metsätalouden ministeriön asetuksella (712/2018). Saalistiedustelun pienestä otoksesta johtuen vuotuinen vaihtelu saalismäärän arvioissa on suurta, esimerkiksi vuonna 2013 punasotkasaaliin arvioitiin olevan 600 yksilöä ± 500 yksilöä 95 %:n luottamusvälillä⁷.

Punasotkan metsästyksen kohdistuu Suomen pesimäkantaan. Siipinäytekerausten aineiston perusteella Suomen riistakeskuksen Kestävä metsästyksen tiimi on arvioinut, että metsästyssaalis koostuu lähes yksinomaan nuorista linnuista. Myös aikuisia naaraita ammutaan, mutta selvästi vähemmän kuin nuoria lintuja.

⁵ Helle, P. (toim.). 2017. Riistakannat 2016. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 41/2017. Luonnonvarakeskus, Helsinki. 54 s. http://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/540131/luke-luobio_41_2017.pdf?sequence=1

⁶ Luonnonvarakeskus, metsästystilasto: <http://stat.luke.fi/metsastys>

⁷ Metsästyksen 2013. Riista- ja kalatalous – Tilastoja 6/2014. Suomen virallinen tilasto – Maa-, metsä- ja kalatalous. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. 36 s. https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/519912/rkt2014_6.pdf?sequence=1

Punasotkan talvikannan sukupuolijakauma on voimakkaasti koirasvoittainen: noin 70 % talvikannasta on koiraita⁸. Tämän arvioidaan todennäköisesti johtuvan naaraiden suhteellisen säilyvyyden pienenemisestä, johon on voinut vaikuttaa todennäköisimmin muutokset metsästyksen aiheuttamassa kuolleisuudessa muuttoreitin eri valtioissa sekä petojen saalistuksessa.

Punasotkan taantumien taustalla on todennäköisesti ensisijaisesti elinympäristömuutokset ja lisääntynyt saalistus. Punasotkan kannanhoidon, poikastuoton ja pesinnän onnistumisen näkökulmasta riistanhoidolla voi olla merkittävä positiivinen vaikutus. Riittävän laajamittaisella elinympäristöjen kunnostamisella ja hoidolla sekä saalistuksen vähentämisellä olisi mahdollista vaikuttaa kannan kehitykseen. Lajin tilaa parantavien toimenpiteiden eli laaja-alaisen saalistuksen vähentämisen ja merkittävien elinympäristökunnostusten käynnistyminen riittävän suuressa mittakaavassa sekä toimenpiteiden vaikuttavuus vievät pitkän aikaa. Tätä laadukkaiden elinympäristöjen kunnostusta pystytään samaan aikaan tukemaan Marinin hallitusohjelman erittäin merkittävän valtion rahoituksen avulla SOTKA-hankkeessa ja HELMI-ohjelmassa, mutta niiden vaikutukset alkavat vaikuttaa todennäköisesti hitaasti vasta 2020-luvun lopulla. Metsästysmahdollisuuksien palauttamisella pidemmällä tähtäimellä, jos kannan puolesta mahdollista, voi olla merkittävä positiivinen vaikutus elinympäristöjen kunnostamiseen ja pienpetopyyntiin ja siten kannan tulevaisuudelle.

2. Lainsäädäntö

2.1. KV- ja EU-tason lainsäädäntö

Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusta tehty sopimus (AEWA)

Punasotka kuuluu Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusta tehdyn sopimuksen (SopS 9/2000), jäljempänä *AEWA-sopimus*, piiriin. Tällä hetkellä punasotka on luokiteltu AEWA-sopimuksen liitteen 3 toimintasuunnitelman taulukossa sarakkeen A kategoriaan 1b, sillä se on listattu maailmanlaajuisesti uhanalaiseksi (vaarantunut). Kyseinen suojeluluokitus (A1b) tarkoittaa, että punasotkan metsästys tulisi kieltää. EU on asettanut luokittelulle varauksen, mikä tarkoittaa sitä, että päätös ei oikeudellisesti velvoita EU:a, mutta komissio siitä huolimatta suosittaa jäsenmaita noudattamaan AEWA:n luokitusta⁹.

Suomen kanta oli tuolloin (E-kirje 89/2018 vp¹⁰), että Suomi voi hyväksyä punasotkan metsästyksen kiellon. Suomen näkemyksen mukaan lajin muutos täydelliseen metsästyskieltoon ei kannustaisi metsästyksen sääntelyn kehittämiseen ja eikä lajin elinympäristöjen hoitoon Euroopassa. Suomi pitää tärkeänä, että punasotkalle laadittaisiin kansainvälinen hoitosuunnitelma. Tämä edistäisi myös metsästäjäyhteisön sitoutumista lajin pitkäjänteiseen kannanhoitoon ja myös elinympäristöjen hoitoon. Metsästystä voitaisiin silti sallia EU:ssa komission ehdottaman varauksen johdosta, kunnes muutokset saatetaan voimaan EU:n lintudirektiivissä. Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta yhtyi asiassa valtioneuvoston kantaan.

Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on, että punasotkalle olisi laadittava kansainvälinen hoitosuunnitelma ja että punasotkan kanta saataisiin elyvoimaiseksi ja se siirtyisi lajiksi, jonka metsästys olisi mahdollista sopeutuvan metsästyksen säätelyjärjestelmän puitteissa (engl. *adaptive harvest management, AHM*) niin, että metsästysverotus säädetään kestäväälle tasolle yhteistyössä koko muuttoreitin valtioiden kesken kuten metsähänhen (*anser fabalis fabalis*) kohdalla on toimittu.

⁸Changes in the sex ratio of the Common Pochard *Aythya ferina* in Europe and North Africa. Brides, K., Wood, K.A., Hearn, R.D., Fijen, T.P.M. Wildfowl (2017) 67: 100-112. Wildfowl & Wetland Trust. <https://wildfowl.wwt.org.uk/index.php/wildfowl/article/view/2667>

⁹ EU:n komission kirje 19.6.2019 Ref. Ares(2019)3896523 "Nature Directors"

¹⁰ <https://www.eduskunta.fi/pdf/E+89/2018+vp>

Euroopan Unionin lintudirektiivi (2009/147/EY)

Punasotkan metsästystä säätelee myös Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY luonnonvaraisten lintujen suojelusta, jäljempänä *lintudirektiivi*. Punasotka kuuluu lintudirektiivin 1 artiklassa tarkoitettuihin lajeihin ja liitteen II A-osan lajeihin. Lintudirektiivin 2 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien kantojen ylläpitämiseksi sellaisella tasolla, joka vastaa erityisesti ekologisia, tieteellisiä ja sivistyksellisiä vaatimuksia ottaen huomioon taloudelliset ja virkistykseen liittyvät vaatimukset, taikka näiden kantojen mukauttamiseksi tähän tasoon.

Lintudirektiivin 7 artiklan mukaan liitteessä II lueteltujen lajien kantojen koon, maantieteellisen levinneisyyden ja lisääntymisnopeuden takia koko yhteisössä niitä voidaan metsästää kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Liitteessä II olevassa A-osassa lueteltuja lajeja saa metsästää koko yhteisön alueella.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lajien metsästys ei vaaranna suojelutoimenpiteitä niiden levinneisyysalueella. Edelleen 7 artiklan mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että metsästys harjoitettuna voimassa olevien kansallisten toimenpiteiden mukaisesti vastaa kyseisten lintulajien järkevän hyödyntämisen ja ekologisesti tasapainoisen sääntelyn periaatteita ja että tämä käytäntö näiden lajien ja etenkin muuttavien lajien kantojen osalta on sopusoinnussa 2 artiklasta seuraavien toimenpiteiden kanssa.

Euroopan Unioni on jättänyt AEWA-sopimuksen liitteiden muutoksiin varaumat, sillä komissio ei aio avata lintudirektiivin liitteitä lyhyellä aikavälillä ja poistaa AEWA:ssa metsästyskieltoon siirrettyjä lajeja EU:n metsästettävien lajien Liite II:sta. Komissio vaatii kuitenkin periaatteessa jäsenmaita kieltämään AEWA-sopimuksessa metsästyskiellon piiriin siirrettyjen lajien metsästyksen ja vetoaa lintudirektiivin 7 artiklan velvoitteen, että jos metsästys sallitaan, jäsenvaltion on voitava osoittaa, että se on kestävä.

EU:n biodiversiteettistrategian myötä komissio on tehostamassa lintudirektiivin toimeenpanoa merkittävästi. Komissio toteaa, että biodiversiteettistrategian ydin on direktiivien tehokkaampi toimeenpano, joten se uhkaa käynnistää jäsenvaltioita vastaan valvontamenettelyjä, mikäli metsästys sallitaan, vaikka kantojen elvyttämiseksi ei tehdä riittäviä toimenpiteitä.

Komissio korostaa lintudirektiivin tulkintaohjeen linjausta, että vähenevän lintulajin metsästys ei voi olla kestävä (juridinen edellytys metsästyksen sallimiselle lintudirektiivin 7 artiklassa), ellei se ole osana toimivaa hoitosuunnitelmaa, joka sisältää myös eläinympäristöjen hoidon ja muita tarvittavia toimenpiteitä, joiden yhteisvaikutuksella taantuma lopulta pysähtyy ja kanta kääntyy elpymään.

EU:n komission julkaisi 23.10.2020 ehdotuksen suunnitelmaksi ”Heikentyneessä tilassa olevien metsästettävien lintulajien suojelutilanteen parantaminen”. EU-tasolla taantuneita lajeja ovat mm. jouhisorsa, punasotka, tukkasotka, heinätavi, haapana, lapasorsa, tukkakoskelo, nokikana ja tavi.

2.2. Kansallinen lainsäädäntö

Metsästyslaki ja sen nojalla annetut säädökset

Metsästyslain (615/1993) 20 §:n 1 momentin mukaan metsästystä on harjoitettava kestävä käytön periaatteiden mukaisesti ja siten, että riistaeläinkannat eivät vaarannu, luontoa ei tarpeettomasti vahingoiteta, riistakantaa ei vaaranneta eikä eläimille tuoteta tarpeetonta kärsimystä. Metsästyslain järjestelmässä riistaeläinlajien metsästämistä rajoitetaan ensisijaisesti metsästyslain 37 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetyllä vuosittaisella yleisellä rauhoitusajalla. Metsästysasetuksen (666/1993) 24 §:n 1 momentin 16 kohdassa on säädetty punasotkan yleinen rauhoitusajaksi 1.1.–20.8. kello 12.00 saakka. Lisäksi metsästyslain 38 §:ssä on säädetty maa- ja metsätalousministeriölle toimivalta kieltää tai rajoittaa metsästys tilapäisesti enintään kolmen vuoden määräajaksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Metsästyslain 38 § on muutettu 1.8.2017 voimaan tulevalla lailla (504/2017). Sen mukaan, jos riistaeläinlajin kanta heikkenee pysyvästi tai tilapäisesti lajin esiintymisalueella tai osalla esiintymisaluetta, voidaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kyseisen riistaeläinlajin metsästystä rajoittaa tai se voidaan kieltää kokonaan. Riistaeläinlajin metsästystä voidaan rajoittaa tai se voidaan kieltää myös, jos tavoiteltava riistaeläinlajin leviäminen tai metsästyksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää. Metsästyksen rajoittaminen voi tarkoittaa myös velvoitetta merkitä saalis tunnistemerkillä. Rajoitus tai kieltäminen voi olla voimassa korkeintaan kolme vuotta. Jos riistaeläinlajin kanta voimistuu elinvoimaiseksi, rajoitus tai kieltäminen tulee kumota ennen määrääjän päättämistä. Rajoitus tai kieltäminen voi olla: 1) alueellinen; 2) ajallinen; 3) saaliseläimen sukupuolta koskeva; 4) metsästäjäkohtainen saaliskiintiö; tai 5) pyyntivälinettä tai pyyntimenetelmää koskeva. Rajoituksesta, kiellosta tai tunnistemerkestä säädetään tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriön on kuultava ennen asetuksen antamista niitä riistanhoitoyhdistyksiä, joiden toiminta-alueella rajoitus tai kieltäminen koskee.

Kysymyksessä on siten erityisesti vuosittaisten kannanvaihteluiden perusteella tapahtuvan tilapäisen metsästyksen säätelyn mahdollistamiseksi säädetty toimivalta, jota korostaa toisaalta velvoite kumota kieltäminen tai rajoitus ennen määrääjän päättämistä, jos riistaeläinkanta voimistuu elinvoimaiseksi. Kysymyksessä ei siis ole mihinkään tiettyyn uhanalaisuusarviointiin sidottu toimivalta, vaan riistakantojen vuotuisen vaihtelun seurannan perusteella sovellettu toimivalta. Tältä osin aiempaa käytäntöä ei ole ollut tarkoitus muuttaa metsästyslain muuttamisen yhteydessä. Käytännössä alueelliset rajaukset tulee toteuttaa selkeästi siten, ettei niiden alueellisesta ulottuvuudesta synny epäselvyyttä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (712/2018) punasotkan metsästys kiellettiin kokonaan vuosina 2018-2020. Mikäli lajin metsästys sallitaan, saalistilastoinnin tarkentamiseksi metsästysasetuksen 5 a § (392/2018) on muutettu siten, että saaliiksi saadusta punasotkasta olisi tehtävä saalisilmoitus Suomen riistakeskukselle.

3 Metsästyksen kieltäminen 1.8.2021-31.7.2024 välisenä aikana

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kielletäisiin punasotkan metsästys koko maassa maata metsästysvuosina 2021-2022, 2022-2023 ja 2023-2024.

1 § Punasotkan metsästys

Asetuksen 1 §:n 1 momentissa kielletäisiin punasotkan metsästys 20.8.2021-31.7.2024 välisenä aikana koko maassa.

2 § Voimaantulo

Asetuksen 2 §:n 1 momentissa säädettäisiin asetus tulemaan voimaan elokuussa 2021 kolmen vuoden määräajaksi 31.7.2024 saakka.

4 Esityksen vaikutukset

Asetuksen 1 §:n 1 momentissa säädettävä metsästyksen kieltäminen estää punasotkan metsästyksen koko maassa täysin. Esityksen arvioidaan vähentävän Suomessa pesivän kannan kuolleisuutta ja siten estävän metsästyksen kantaa vähentävän vaikutuksen jatkumisen. Toimenpide kasvattaa todennäköisyyttä, että kannan lasku pysähtyy.

Metsästyksen keskeyttäminen ei kuitenkaan yksin todennäköisesti paranna oleellisesti punasotkakannan tilaa Suomessa, sillä merkittävimpiä syitä taantumaan arvioidaan todennäköisimmin olevan elinympäristöjen umpeenkasvu, metsästys muualla muuttoreitin varrella sekä lisääntynyt saalistuspaine. Esitys kuitenkin varmistaa, ettei metsästys jyrkennä kannan taantumaa ja pitkitä kannan elpymistä.

Punasotka riistalajina on hyvin harvalukuinen ja vuotuiset saaliit ovat olleet pieniä, joten yksittäiselle metsästäjälle vaikutus punasotkan metsästyksen määräaikaiselle kieltämiselle jää vähäiseksi. Luonnonvarakeskuksen saalistilaston mukaan vuosina 2009-2017 punasotkia saaliiksi saaneiden metsästäjien määrä on vaihdellut 100-500 metsästäjän välillä.

Riittävän laajamittaisella elinympäristöjen kunnostamisella ja hoidolla sekä saalistuksen vähentämisellä olisi mahdollista vaikuttaa kannan kehitykseen. Punasotkan kannanhoidon, poikastuoton ja pesinnän onnistumisen näkökulmasta riistanhoidolla voikin olla merkittävä positiivinen vaikutus. Osa potentiaalisista pesimä- ja poikueympäristöistä Suomessa ja Euroopassa on suojelalueiden ulkopuolella, missä mahdollisuus kestävään käyttöön on toiminnan motivaattorina keskeinen tekijä. Siten metsästysmahdollisuudella, jos kannan puolesta mahdollista, voi olla merkittävä positiivinen vaikutus elinympäristöjen kunnostamiseen ja pienpetopyyntiin ja siten kannan tulevaisuudelle.

5 Asian valmistelu

Asetusluonnos on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä. Maa- ja metsätalousministeriö on neuvotellut valmisteltavasta kiellostä Suomen riistakeskuksen Kestävä metsästys -tiimin asiantuntijoiden kanssa.

Asetusluonnoksesta pyydettiin lausuntoja seuraavilta tahoilta: Suomen riistakeskus, riistanhoitoyhdistykset, MMM/ruokaosasto, ympäristöministeriö, sisäministeriö, poliisihallitus, rajavartiolaitos, Luonnonvarakeskus (LUKE), Suomen ympäristökeskus, Helsingin yliopisto/Metsätieteiden osasto/Wetland Ecology Group, Helsingin yliopisto / Ruralia-instituutti, Luonnontieteellinen keskusmuseo, Metsähallitus, ELY-keskukset, Saamelaiskäräjät, Suomen Metsästäjäliitto ry, Suomen Ammattiriistanhoitajat ry, Luonnon- ja riistanhoitosäätiö, Suomen Kennelliitto ry:n metsästyskoiratryöryhmä, Metsästysspanielit ry, Suomen Pystykorvajärjestö r.y., Kanakoirakerho ry, Saksanseisojakerho ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK), Svenska lantbruksproducenternas centralförbund (SLC), Suomen Luonnonsuojeluliitto, BirdLife Suomi ry, WWF Suomi, Luonto-Liitto, Natur och Miljö r.f., Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto SEY ja Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry.

Lausunnoissa todettiin pääosin seuraavaa:

Ympäristöministeriö kannattaa maa- ja metsätalousministeriön esitystä.

Suomen riistakeskus toteaa, että asetusluonnos on Suomen riistakeskuksen esityksen mukainen, eikä Suomen riistakeskuksella ole huomautettavaa.

Luonnonvarakeskus kannattaa maa- ja metsätalousministeriön esitystä. Punasotkan osalta metsästyskiellon jatkaminen on selvää, sillä lajin Suomen pesimäkanta on taantunut voimakkaasti ja yhtäjaksoisesti 1990-luvun puolivälistä lähtien ja on nykyään alle 1 000 paria. Negatiivinen kannankehitys on ollut siinä määrin voimakasta, että lajin rauhoittamista metsästykseltä pysyvästi tulisi harkita. Punasotkan uhanalaisuusluokitus Suomessa on kolmessa viimeisimmässä luokituksessa muuttunut jatkuvasti huonompaan suuntaan: vaarantunut (2010), erittäin uhanalainen (2015) ja äärimmäisen uhanalainen (2019).

Luonnontieteellinen keskusmuseo pitää metsästyksen kieltäminen väliaikaisesti perusteltuna. Punasotka on ollut yksi nopeimmin vähenevistä lajeista Suomessa ja metsästyksen kieltäminen väliaikaisesti on perusteltua. Kanta alkaa olla jo niin pieni, että mennee todennäköisesti pitemmän aikaa ennen kuin lajista voi tulla jälleen kestävä metsästyksen riistalaji. Pitemmällä tähtäimellä MMM voisi harkita punasotkan siirtämistä luonnonsuojelulain puolelle olevaksi vesilinnuksi ja vaihtokauppana metsästettävien lajin listalle voisi nousta harmaasorsa, joka on yksi harvoja Suomessa runsastuvia vesilintuja.

Suomen ympäristökeskus lausuu, että Suomen pienen, voimakkaasti taantuneen ja koirasvoittoisen punasotkakannan metsästämiseksi ei ole perusteita ja SYKE kannattaa maa- ja metsätalousministeriön esittämää punasotkan metsästyskiellon jatkamista.

Eläinsuojeluasiamies lausuu, että jos vesilintu on luokiteltu uhanalaiseksi Suomessa tai kansainvälisesti, lajin rauhoittaminen olisi perusteltua.

Eläinten hyvinvointikeskus esittää, että mikäli vesilintulaji on määritelty tiettyyn uhanalaisuusluokkaan Suomessa tai kansainvälisesti, olisi selkeintä rauhoittaa tällainen laji.

Saamelaiskäräjät esittää, että myös Suomessa saamelaisille tulisi palauttaa pienimuotoinen, rajoitettu, keväinen vesilinnunpyynti perinteiseksi oikeudeksi harjoittaa omaa kulttuuriaan.

Uudenmaan ELY-keskus lausuu, että punasotkan pesimäkanta on suorastaan romahtanut myös omien seurantojemme mukaan kaikilla Uudenmaan lintuvesillä – useimmilta hävinnyt pesivänä jo kokonaan. Punasotkan rauhoittaminen kokonaan metsästykseltä asetusluonnoksen mukaisesti on tässä tilanteessa täysin välttämätöntä kannan kehityksen kääntämiseksi. Perusteita olisi myös kestoltaan pidempiaikaiselle metsästyskiellolle, koska kannan elpymisen voi parhaimmillaankin ennustaa kestävän nyt esitettyä kieltoa selvästi pidempään.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus esittää, että punasotkan metsästyskiellon jatkaminen seuraavan kolmen metsästysvuoden ajaksi on lajin jyrkän vähenemisen ja kriittisen uhanalaistumisen takia välttämätöntä. Lajikohtainen kieltä ei välttämättä estä punasotkan joutumista saaliiksi, koska syyspukuisten vesilintujen tunnistaminen on metsästystilanteissa vaikeaa. Tämän vuoksi vapaaehtoisten rauhoitusalueiden perustamisen mahdollisuudet punasotkan pesimäjärville ja muille kosteikoille olisi hyödyllistä selvittää.

Suomen Metsästäjäliitto lausuu, että punasotkan rauhoittaminen esityksen mukaisesti metsästysvuosina 2021-2024 sen kannan heikon tilan vuoksi on Metsästäjäliiton mielestä tarpeellista.

Maanomistajain Liitto – Jordägarnas Förbund ry pitää luonnoksia perusteltuna ja kannattaa niissä esitetyjä toimenpiteitä esitetyssä muodossa.

Suomen Luonnonsuojeluliitto kannattaa esitystä, ja esittää, että punasotka olisi aika siirtää luonnonsuojelulakiin. Luonnonsuojeluliitto esittää lisäksi kaikkien muidenkin uhanalaisten riistalajien rauhoittamista.

WWF Suomi lausuu, että punasotkan metsästyskielto on edelleen hyvin perusteltu, tarpeellinen ja kannatettava. Varsinkin äärimmäisen uhanalaisen punasotkan tilanne on kuitenkin niin kriittisen huono ja lajin riistamerkitus on niin vähäinen, että se tulee heti rauhoittaa metsästykseltä pysyvästi. Lajin toipuminen metsästystä kestäväan tilaan tulee parhaassakin tapauksessa kestämaan hyvin pitkään. Punasotkan, samoin kuin nokikanan ja heinätavin, luontevampi paikka olisi luonnonsuojelulla rauhoitettuna lajeina. Ehdotuksen suurin puute on se, että se ei koske kaikkia uhanalaisia riistalajeihin kuuluvia vesilintujamme. WWF esittää, että myös tukkasotkan, haahkan, jouhisorsan, haapanan, heinätavin ja nokikanan metsästys kielletään vähintään kolmen vuoden määräajaksi.

Birdlife Suomi lausuu, että punasotka on Suomessa äärimmäisen uhanalainen lintulaji, joka on suuressa vaarassa hävitä Suomen pesimälinnustosta. Määräaikaiset toistuvasti jatkettavat kolmivuotiset metsästyskiellot eivät ole oikea ratkaisu näin voimakkaasti vähentyneen lajin hallinnolliseen käsittelyyn. Punasotkakannan mahdollinen palautuminen sellaiselle tasolle, että sen metsästys voidaan sallia kestävä todennäköisesti useita vuosikymmeniä. Ministeriön tulee nyt voimaan saatettavan määräaikaisen kiellon rinnalla valmistella ja toteuttaa punasotkan poistaminen metsästyslain 5 §:n riistaeläinten listalta, jolloin lajista tulee luonnonsuojelulla rauhoitettu, mikä lisää mahdollisuuksia lajin suojelun tehostamiseen. Lisäksi Suomessa tulisi kieltää jouhisorsan, heinätavin, tukkasotkan, haahkan ja nokikanan metsästys kokonaan vuosina 2021-2024. Myös haapanan metsästys tulisi kieltää tai vähintäänkin rajoittaa sen metsästystä metsästäjäkohtaisella enintään viiden linnun vuotuisella saaliskiintiöllä.

Luonto-Liitto lausuu, että uhanalaisia riistalajeja ovat kuitenkin myös haapana, jouhisorsa, heinätavi, tukkasotka ja nokikana, joiden kannat ovat taantuneet yli 15 vuoden ajan. Myös harmaalokki ja merilokki ovat uhanalaisia, mutta silti ne ovat rauhoittamattomia lajeja. Näidenkin lajien metsästyksen pitää puuttua.

Luonnonsuojeluliitto Tapiola lausuu, että liiton näkemys on, että myös jouhisorsa, haapana, heinätavi, nokikana ja tukkasotka tulisi rauhoittaa.

Riistanhoitoyhdistyksistä 51 vastasi lausuntopyyntöön, mutta eivät esittäneet huomautettavaa tai esitykseen muutoksia.

Metsähallituksella, sisäministeriöllä, Poliisihallituksella, Ruokavirastolla, rajavartiolaitoksella, Maataloustuottajain keskusliitto MTK:lla ei ole huomautettavaa.

Lausuntojen perusteella esitykseen ei tehty muutoksia.

6 Voimaantulo

Maa- ja metsätalousministeriön asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 20.8.2021 ja se olisi voimassa 31 päivään heinäkuuta 2024 asti.